

**ГОВЬСҮМБЭР АЙМГИЙН УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВИЙН 2025 ОНЫ 01 ДҮГЭЭР
САРЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЙЛАН**

Чойр

Говьсүмбэр аймгийн Ус, цаг уур, орчны шинжилгээний төв нь 2025 оны 01 дүгээр сард Монгол улсын хууль, Хөдөлмөрийн тухай хууль, Төрийн албаны тухай хууль, Ус, цаг уур, орчны хяналт шинжилгээний хууль, Хэмжлийн нэгдмэл байдлыг хангах тухай хууль болон холбогдох хууль, тогтоол, захирамж, заавар, журмыг мөрдөн ажиллаа.

**Нэг. Удирдлага, зохион байгуулалт,
Дээд байгууллагын тушаал шийдвэрийн биелэлт**

Энэ сард аймгийн Тамгын газрын хэлтсүүд, сумдын тамгын газар, аймгийн Онцгой байдлын газар зэрэг газруудтай хамтран ажиллах аймгийн ард иргэд, аж ахуй нэгж байгууллагад цаг агаарын урьдчилсан мэдээ, болзошгүй аюулт үзэгдэл, өдөр тутмын цаг агаарын мэдээ болон холбогдох мэдээллээр үйлчлэн ажиллаж байна.

Мөн сар бүр гаргаж явуулах тайлан, мэдээний жагсаалт гарган холбогдох дээд байгууллага, агентлагад хүргүүлэн мэдээллэн ажиллаж байна.

**Хоёр:Сургалт сурталчилгаа, мэдээ мэдээллийг хэрэглэгчдэд хүргэх олон
нийтийн оролцоог нэмэгдүүлэх талаар**

Ус, цаг уурын урьдчилсан мэдээг хэрэглэгчдэд шуурхай хүргэх, тэднийг байгалын аюулт үзэгдлээс урьдчилан сэрэмжлүүлэх ажлын хүрээнд өдрийн болон хоногийн, тав ба долоо хоногийн, сарын цаг агаарын урьдчилсан мэдээ, дулаан, хүйтний улиралын төлөв, тойм, аюултай үзэгдлийн сэрэмжлүүлэх мэдээг боловсруулан аймаг сумдын ЗДТГазар, багийн дарга нар, олон нийтийн ажилтан, Онцгой байдлын газар, хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл зэрэг байгууллагад мэдэгдэх ба <http://govisumber.weather.gov.mn> болон <http://govisumber.namem.gov.mn> вэб сайтад байршуулж ард иргэдэд өөрийн аймгийн цаг агаарын мэдээг хурдан шуурхай, хялбар авах боломжийг бий болгон ажилласан.

Гурав: Шинжилгээ, судалгаа, хөтөлбөрт ажлын талаар

Энэ сард тус төвөөс 8-н хугацааны мэдээг нийт 248, климат агро дундаж мэдээ ХАА-н тойм, 10 хоногийн тойм мэдээг нийт 3, сарын тойм мэдээг 1 удаа тус тус дамжуулсан. Цаг агаарын нарийвчилсан урьдчилсан мэдээ өглөө 7 цаг 30 минутаас өмнө, нэг хоногийн урьдчилсан мэдээг 12 цагаас өмнө, 5 хоногийн урьдчилсан мэдээг 16 цагаас өмнө сервэрт байршуулж, <http://govisumber.weather.gov.mn> веб сайтанд нарийвчилсан болон хоногийн тойм мэдээг 9 цаг 30 минутын дотор, 1-5 хоногийн урьдчилсан мэдээг 14 цаг 30 минутын дотор, 7 хоногийн төлөв, 7 хоногийн тойм мэдээг даваа гариг бүр, сарын урьдчилсан мэдээг 25-ны өдрийн дотор, сарын тойм мэдээг 5-ны өдрийн дотор тус тус веб сайтанд байршуулж ажиллалаа.

Уур амьсгал: 01-р сарын 25-ны байдлаар цаг уурын тойм мэдээ:

25,30-нд цас орсон. 2,6 мм тунадас унасан. Салхи ихэнхи хугацаанд 5-10 м/сек хүрч салхилсан. Агаарын дундаж температур 15.5 градус хүйтэн, хамгийн хүйтэн нь 27-ны шөнө 29,0 градус хүйтэн, хамгийн дулаан нь 22-ны өдөр 2,1 градус хүйтэн байсан.

Хөдөө аж ахуй: 01-р сарын 29-ны байдлаар хөдөө аж ахуйн цаг уурын тойм мэдээ: Бэлчээрийн ургамлын үзэгдэл зүйн дууссан. Аймгийн нийт нутгаар битүү 10 баллын цасан бүрхүүлтэй. Цасны дундаж зузаан 0-3 см байна.

Мал аж ахуйд зохиогдож байгаа ажил, малын бэлчээрлэлтэнд цаг агаарын байдал хэвийн ажил саатаагүй. Бог, бод малын тарга хүч сайн цасны усаар усалж байна.

Агаарын шинжилгээний ажил: Энэ сард тус 2 элемент буюу азотын давхар исэл (NO_2) болон хүхэрлэг хийн давхар ислийг (SO_2) хоногт 3 удаагийн давтамжтайгаар сорьцыг 37 удаа мөн шинжилгээг 12 удаа, 1-р сарын 1-ээс 1-р сарын 20-ны дээжид шинжилгээ хийсэн дундаж азотын давхар исэл (NO_2) 0.015 мкг/м^3 сарын хүлцэх агууламж хэмжээ мкг/м^3 0.200

хүхэрлэг хийн давхар исэл (SO_2) 0.010 мкг/м^3 байна. сарын хүлцэх агууламж хэмжээ 0.450 дээрээс харихад хүлцэх агууламжаас давсан бохирдол ажиглагдаагүй байна.

Тоосонцорын шинжилгээний ажил: Агаар дахь жижиг ширхэгт тоосонцор - р сарын 1-нээс 1-р сарын 20-ны $\text{PM}_{2.5}$ -ын дундаж 0.011 мкг/м^3 хүлцэх агууламжийн хэмжээ 50 мкг/м^3 стандартаас харихад хүлцэх агууламжаас давсан бохирдол ажиглагдаагүй байна.

2024 оны 12-р сарын АЧХ-1, АЧД, АБХ-2, АБХ-3 хүснэгтэн тайланг шалган сар бүр FTP-д дотор Байгаль орчин хэмжил зүйн төв лаборатори агаар статистик дотор байршуулж ажиллаж байна.

Уналтын сорьц: 2025 оны 12-р сарын 31-нээс 1-р сарын 20-ыг хүртэл уналтын сорьц нийт 3 удаа авч Байгаль орчин хэмжил зүйн төв лабораторид хүргүүлэн ажиллаж байна.

Хаягдал бохир усны хяналт-шинжилгээ: Говьсүмбэр аймгийн Сүмбэр сумын Цэвэрлэх байгууламжийн хаягдал бохир усны орох, гарах 2 цэгээс 2024 оны 12 дугаар сарын 23 нд хаягдал усны сорьц авч химийн найрлага болон чанарын үзүүлэлтийг тодорхойллоо

Шинжилгээний дүнг /MNS4943:2015/ “Хаягдал ус”-ны стандартад харьцуулан /Хүснэгт-1/-д үзүүлээ

Хүснэгт-1

Төв ЦБ-аас сорьц авсан цэг	рН	Ж/б мг/л	БПК ₅ мг/л	ПИЧ, мг/л	Нийт азот мг/л
MNS 4943:2015 /ЗДХ/	6-9	30	20	20	15
Гарах	8.7	125.6	78.5	62.8	7.9
Орох	8.8	207.2	94.2	81.8	
Цэвэршилт, хувь	16.67%				

Тайлбар: MNS4943:2015 хүрээлэн байгаа орчинд нийлүүлэх хаягдал усан дахь бохирдуулах бодисын стандарт дахь хүлцэх агууламжаас давсан үзүүлэлтүүдийг тодруулав.

Цэвэршүүлээд гарч байгаа усан дахь бохирдуулах бодисын агууламжийг Хүрээлэн буй орчинд нийлүүлэх цэвэршүүлсэн бохир усны стандарт MNS 4943:2015 дахь зөвшөөрөгдөх дээд агууламж (ЗДХ)-тай харьцуулахад гарах цэг нь БХХ5- 3.9 Ж/Б-4.1 Пич 3.1 дахин давсан үзүүлэлтэй байна. ЦБ-ийн шинжилгээний дүнгээр цэвэршүүлтийн хувь 16.67% байна.

Агаар бохирдлын эх үүсвэрийн аймгийн тоо бүртгэл: Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.1.1, Агаарын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.4, 8.1.5, 27 дугаар зүйлийн 27.1, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2018 оны 11 дүгээр сарын 30-ний өдрийн А/479 дугаар тушаалаар батлагдсан “Агаар бохирдуулагч эх үүсвэрийн улсын нэгдсэн тоо бүртгэл явуулах журам”-ыг тус тус үндэслэн захирамжлах нь тус захирамжийн дагуу Аймгийн засаг даргын тамгын газрын 2024 оны 11 дүгээр сарын 25-ний өдрийн А/405 дугаар тушаалаар батлагдсан ажлын хэсэг томилогдож, сургалт, ажлын төлөвлөгөө гарган доорх хүснэгтийн дагуу Сүмбэр сум, Баянтал сум, Шивээговь сум, 100-4200 кВт хүчин чадалтай зуух ашигладаг аж ахуйн нэгж байгууллагад маягт хүргүүлэн заавар зөвлөгөө өгч ажлаа

Бусад ажил:

1 дүгээр сарын 09-нд Бүсчилсэн хөгжлийн бодлого Говьсүмбэр аймагт уулзалт хэлэлцүүлэгт 9 албан хаагч хамрагдсан. 01 дүгээр сарын 10-нд gov.mn цахим ур чадварын сургалтанд 1 албан хаагч, Монгол бичгээр үйлдэх баримт бичгийн хэвлэмэл хуудас, түүний бүрдэл тавих үндсэн шаардлага сургалтанд 2 албан хаагч, Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хууль сургалтанд 1 албан хаагч, Кибер аюулгүй байдлын хандлага цахим сургалтанд 1 албан хаагч хамрагдсан.

1. Байгууллагын эзэмшлийн 50м газрын цэвэрлэгээг 14 хоног тутам хийсэн.
2. 1 дүгээр сарын 15-нд ХБТХОХ-ийн харъяа агентлагуудын дунд нөхөрсөг гурван төрөлт спортын арга хэмжээг зохион ажилласан.
3. 1 дүгээр сарын 18нд Өвлийн биеийн тамирын “Өвлийн агаар өлчир бие” арга хэмжээнд байгууллага, бага хамт олноороо амжилттай оролцсон

Тайлан гаргасан: УЦУОШТөвийн дарга

Ш.Мөнгөнцэцэг